

Miniminnacık ama dev insanlar şu Japonlar. Teknolojideki başarıları tartışılmaz. Arılar gibi çalışırken, çılgınlar gibi eğlenmeyi de ihmal etmiyorlar. Görmeyen ve bilmeyenler için mesafeli, utangaç, sıkılgan olan bu insanların keşfettiği iletişim teknikleri, gerçekten dudak uçuklatacak cinsten. Yabancılarla rahat iletişim kurmak ve bilgi düzeylerini geliştirmek için oluşturdukları Hippo kulüpleri, en ücra köylere kadar uzanıyor. İnsanlar bu kulüplerde bir araya gelip, İspanyol nasıl dans eder, Türk nasıl pazarlık eder, Fransız ne yer, Almanlar nasıl şakalaşır, Hristiyanlar neye kızar, Müslümanlar için ayıp nedir türünden tüm dünya kültürünün derinliklerine iniyor. Yabancılarla ilk orada tanışılıyor.

Özlerini koruyarak değişiyorlar

Brezilyalı gazeteci arkadaşlarım Daniella ve Carlos, Hint Rema ve Haima, Tai kızlar olarak ünlenen Bee ve Phanida, grupta homesick (hastalanıp, evini özleyenler) olanları bir kenara bırakıp Japonya'da büyüleyici bir maceraya dalıverdik. Ve neler öğrendik, neler?

Dünyanın ikinci büyük ekonomisine sahip Japonya'nın, kendi kültürünü ve değerini korumakta gösterdiği özenle nam saldıgını hepimiz biliyoruz. Ama asıl göz kamaştıran, bu korumacılığın aynı zamanda baş döndürücü bir değişimle birlikte ilerlemesi. Özünü kaybetmeden değişim ve gelişim için Japonya örneğini gösterenlerin, bir gün de olsa mutlaka bir Japon ailesinin yanında kalması gerekiyor. Tanimato ailesi, benim Japon ailem. İlk kez yere diz çökmüş onlarca Japon'un şarkılar söyleyerek misafirlerini beklediği Hippo Kulüp'te tanışıyoruz. Tüm misafirler Hippo ailelerine kavuştuktan sonra hep bir ağızdan söylenen Hippo şarkısı, ardından oynanan oyunlar, herkesi kaynaştırmak için gerçekten ilaç tadında.

"Bir Japon ailesinin yanına bir geceliğine olsun gitmek, bu kadar mı gerer insanı" diyor Carlos. Ailesine kavuşmak için bir gün öncesinden can atan Carlos'un tanışma gerginliği, yaşadığı sevimli, ilginç geceden sonra, "Bir Japon ailem daha olsa keşke" rüyasına dönüşüyor. Heyecanını, "Kızlar, ben bir daha asla böyle bir gece yaşayamam" sözleriyle dile getiren Carlos, gecenin ayrıntılarını şöyle özetliyor:

'Gerçekten samimiler'

"Japonlar gerçekten samimi insanlar. Gösteriş olsun diye yapmadılar hiçbir şeyi. Bana giydirdikleri kimonoyu bayramlarda, festivallerde giyiyorlarmış.

Cenaze törenlerinde, bizim gibi, siyah takım elbiseyi tercih ediyorlarmış. Evin her tarafı elektronik eşya. Bir yandan Samuray kılıcı, bir yandan televizyonda Matrix.

Balık tozu soslu kekimi yedikten sonra, yer yatağında uyumanın mutluluğuyla uyandım. Bana ohayo (günaydın) derken önümde saygı ile eğiliyorlar. Ben de onların önünde eğiliyorum. İnsanların birbiriyle günaydınlaşması, konuşması, büyüleyici bir tören gibi. Müthiş ve keyifli bir sanat burada yaşamak."

Futbol Turko

Saat gece yarısını çoktan geçti ama benim mühendis Japon babam Masanobu ortalarda yok. "Burada çalışma saatleri çok uzun. Bu yüzden eğlenmek için bulduğumuz vakit çok kıymetli" diyor Japon annem Akemi. Onlar da birbiriyle çok zor görüşen Türk eşler gibi tıpkı. Ailelerinin dağılmasından korkuyorlar. Çünkü Japonya'da boşanma oranı gün geçtikçe artıyor. İki de çocukları var. Hiroaki, salaş giysiler içinde 17 yaşında bir delikanlı. Ona kısaca Hiro diyorlar. Tüm Japon aileleri uzun ve telaffuzu zor görünen isimleri kısaltmışlar ya da kendilerine kısa, yeni bir isim takmışlar. Japon anneme Akemi değil de June, babama da Masanobu değil de Don diyorlar bu âlemde.

İlhan Mansız ve Tarkan

Hiro tam bir futbol fanatığı. 'Turko' diyorum, gözleri parlıyor. Dünya kupasında Türklere yenilmek onu üzmemiş ama, Türklerin Brezilya'ya yenilmesine sevinmiş gibi. Yine de İlhan Mansız'ı dilinden düşürmüyor.

'Japonya'da Türk yılı' vesilesiyle sokaklarda gösteri yapan mehter takımının müziğini söylemeye çalışıyor. Benden, 'Üsküdar'a gider iken aldı da bir yağmur'u söylememi istiyor. Tabii bir de Tarkan'ın pop şarkıları var. Hiro Türkçe şarkıları benden daha güzel söylüyor. Türk Yılı'ndan amma da çok şey öğrenmiş Hiro. Türkiye'de de bir Japon yılı mutlaka olmalı.

Çocuklar yurtdışına pratiğe

Hiro Amerika'da bir ay kalıp İngilizce pratik de yapmış. Sırada İngiltere var. Kız kardeşimiz Misaki, yani Mi-Chan de İngiltere'ye gitmiş. Çocukların İngiltere ya da Amerika'ya gönderilmesi Japonlarda çok yaygın. Çocuklar memleketlerinde İngilizce öğreniyor ama, neredeyse konuşamıyorlar. Pratiğe çok ihtiyaçları var.

Pozitif enerji vermeyi biliyorlar

Haima, benim Türk-Japon karışımı sohbetlerimin ötesinde görkemli bir çay seremonisi yaşamış. "Misafirsin, tadını çıkar" demiş Japon annesi. Yoksa öyle her gün çay seremonisi falan yok. Birlikte tütsüler yakılmış. "Bir Hindu ile bir Budist yan yana gelince ne yaparmış" diye soruyor Haima. Evet, gerçekten ne yapar?

"Japon annemle çay seremonisinden sonra bağdaş kurup oturduk. Gözlerimiz kapalı, yüksek sesle dua edeceğimizi söyledi. Ben Hint dilinde, o da Japon. Seslerimiz birbirine karıştı. Gözlerimizi açıp, kucaklaştık. Deli gibi güldük birbirimize. İlk başta anlamsız gibi geldi bana bu tören ama, onunla kucaklaşmanın sıcaklığını unatamayacağım galiba. Bu insanlar pozitif enerji vermeyi biliyor. Bundan böyle dua ederken, hep onu hatırlayacağım."

Japon annem, Osaka' nın en gözde gezi yerlerinden Nara'da Hippo Kulüp sorumlusu.

"Yaşasın! Hippo'ya gidiyoruz bu gece."

Küçük bir apartman dairesi. İçi bomboş. Annem ve Misaki, gelecek üyeler için hazırlık yapıyor. Hoparlör yerleştiriyorlar salonun bir köşesine. Farklı dillerde basılmış küçük kitapçıklar seriliyor yere. Diz çöküp, muhabbete başlıyoruz. Derken, misafirlerimiz kapıdan bir bir giriyor. Beni görünce inanılmaz mutlu oluyorlar. Bu küçücük, samimi insanların gözleri parlıyor tanışırken. Ben konbanwa (iyi akşamlar) derken, aldığım karşılık sıcacık bir mer-ha-ba oluyor. Diz çöküp oturdu herkes. Çocukları da yanlarında. Sırayla mikrofonu alan kulüp üyeleri, İspanyolca, İtalyanca, Türkçe, Almanca konuşmaya çalışıyor. 10 ayrı dilde yazılmış Hippo öyküler ezberlenmiş; her biri ayrı bir dünya köşesinde, her biri ayrı bir zaman diliminde geçen. Kulüp üyelerinin bir de birlikte festival düzenledikleri, resim yaptıkları, ağaç diktikleri, tartıştıkları zamanlar var. Amaç, daha çok sosyal olmak ve kaynaşmak. Hippo'nun eğlendirirken kazandırdıklarını, annem June bakın nasıl anlatıyor. "İnsanlar dışa açılmak istiyorlar ama eğitim sisteminden çok şikâyetçiler. Katı, kuralcı eğitim sistemini değiştirmemiz gerektiğini anladık ama, eğitimde değişiklikler yapılırken, bizim de bir şeyler yapmamız gerekiyordu. Çocuklar ders çalışmaktan oynamaya vakit bulamıyordu. İçine kapanan, bireyselleşen, bilgisayar başından ayrılmayan çocuklarımızla daha rahat iletişim kurmak için Hippo müthiş bir çözüm. Hippo'da çocuklarla dans ediyor, şarkılar söylüyor, oyunlar oynuyoruz. Konuşuyor, tartışıyoruz. Birbirimiz için çözüm yolları üretiyoruz. Misafirlerimizi burada ağırlıyoruz. Mikrofonu konuşmak insanları gerçekten rahatlatıyor. Çocukların kendilerine güveni artıyor. Bu kulüp için yaş sınırı yok. Burası, büyük dünyanın uzaktaki küçük bir bölgesi o kadar."

Hedefleri aktif bir gençlik

Bir zamanlar görücü usulü evlilikten başkasına yanaşmayan Japonya'da, bu gelenek neredeyse tümüyle terk edilmiş. Herkes seçimini kendi yapıyor artık. Evlilik şirketlerinin sayısı sürekli

artıyor ama bu anlamda en moda yerler, Japon barları. İsteyen geleneksel usulde yere oturup saki içiyor arkadaşlarıyla, isteyen masalı bölümde yeni insanlarla tanışabiliyor. Tokyo'da Rikkyo Üniversitesi'nde gençlerle bir aradayız. Japon gençliği nasıldır öğreneceğiz ya, bulduk çekingen çocukları, soru üstüne soru. Başlangıçta çekingen görünen çocuklar, tanıştıktan sonra derya-deniz.

Kızlar mini sever

Asuka daha 20 yaşında ama İstanbul'u, Kapadokya'yı karış karış bilecek derecede bir gezgin. Fumiyasu, okul sonrası profesyonel bir dansçı. Hayato ve Atsushi'ye göre bütün kızlar güzel ama Japonlar başka. İngilizce eksikliğinin 'global market'te iş bulmak için kendilerine en büyük engel olacağına inanan bu gençler, buldukları her fırsatta İngilizce pratik yapıyor. İşte 'Global markette sınır tanımayız' diyen Japon gençlerin gözünden 'değişik' bir Japonya profili: "Gençlerin hepsi blucin sever. Kızlar okula mini etekle gitmeye, erkekler saçlarını uzatmaya bayılır. Sarıya boyalı saçlarımız renkli kişiliğimizin dışavurumu gibi. İş hayatına başlayıncaya kadar özgürlüğümüzün tadını çıkarıyoruz. Akşamları caz müzik, barlar, karaokeler, sokak gösterileriyle canlanıyoruz."

Eğitim orada da zor iş

Kim demiş, 'Türkiye'de üniversiteye girmek zor' diye. Ya Japon gençlerin çektiğine ne demeli? Bizlerden farksız. Ama onlar, sistemi değiştirmek için birlikte hareket ediyor: "Üniversiteye hazırlık, yarış atı yapıyor insanı. Okullarda sert disiplin var. İlk ve ortaöğretimde her 10 yılda bir müfredat değişiyor. Daha iki yıldır, haftada iki gün tatil yapılabiliyor. Uluslararası kuruluşların araştırmalarına göre Japon öğrencileri ezberde iyi ama pasif yetiştiriyor. Bundan kurtulmak için, sınıflarda duvarlar kaldırıldı. Okullar tam bir laboratuvar ortamına dönüştürüldü. Hep birlikte çalışıp, bilgilerimizi paylaşmaya ve uygulamaya bakıyoruz artık. Pasiflikten kurtulduk sayılır."

Yazının tümü için; www.radikal.com.tr/veriler/2003/11/05/haber_94364.php